

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. XXVI. De Atrebatibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

	Antonini;		Antonini;
<i>Iuliobona</i>		<i>Iuliobona</i>	
<i>Breviodorum</i>	XVII.	<i>Mediolanum</i>	XXXIII.
<i>Noviomago</i>	XVII.		
<i>Condate</i>	XXIII.		
<i>Durocassis</i>	X.		

Rotomagus, Vellocafforum quondam caput, sine controversiâ hodiè est *Roan*, nobile maris Britannici emporium. *Iuliobonam*, Caletorum quondam caput, nunc esse opidum *Diepe*; & *Breviodurum*, *Ponteau de mer*; *Noviomagum*, Lexobiorum caput, nunc *Lisieux*; *Mediolanum*, Aulercorum Ebuovicum caput, nunc *Evreux*; *Durocassos*, nunc *Dreux*; alio in opere, quod, Deo benè adnuente, de Galliâ instituetur, pluribus certisque firmabo argumentis. *Gravinum* igitur illud, inter Bononiam & Iuliobonam positum, nullus alius erit locus, quàm quod nunc opidum ad Samaræ ostium dextrâ ripâ situm, vulgari vocabulo dicitur *Crotay*. quod clariùs etiam indicat nomen apud Antoninum *Caracotinum*. ex quo in tabulâ quoque, si non totidem literis syllabisque, certè saltem CRATINUM scribendum censco.

C A P. XXVI.

De ATREBATIBUS.

20

AMBIANIS conterminos fuisse ATREBATES, antè demonstratum est. Hi quoque olim Galli. attamen quia nunc in XVII inferioris Germaniæ provinciarum numero censentur; in hoc opere describendos quoque putavi. Nomen eorum apud Ptolemæum est *Ἀτρεβάτων*, ATREBATIO. Finibus à meridie cingebantur iisdem, quibus Ambiani à septentrione. Ab occasu pertinuisse ad usque oceanum, à septentrione ad Morinos, suprâ etiam ostensum est. A Morinis eos separo amne, qui apud Bononiam in oceanum evolvitur. ab hujus porrò fonte, lineâ ad flumen Legiam ductâ, quâ vicus est vulgari vocabulo *Capelle*, v millibus passuum supra Tervannam: hinc ipso Legiâ, ad vicum usque *le Venty*. Ab ortu æstivo quo limite ab Nerviorum clientibus distincti fuerint, jam antè dictum est. Includitur his nunc finibus tota Artesia: pars item Flandriæ, dextræ Legiæ amnis ripæ adfixa; quâ opida visuntur *Ryssel*, *Donay*, *Armentiers*, *Bassee*, & *Orchies*: & Hænoniæ exigua portio, quâ opida *S. Amand*, *Bouchain*, *Arleux*, *Pecquencourt*.

Opidum Atrebatium est apud Ptolemæum *Ὀργιάων*, ORIGIACUM. quod *Orchies* nunc esse quin credam, nescio quid impediât; quando nomen tam clarè alludit. *chi* namque Gallis sonat quod Germanis *schibi*, Italis *sci*, Hispanis *xi*, Anglis *she*, Polonis *szy*, Bojohæmis *sy*. cui sono quamproximè accedit Gallorum item pronuntiatio in *gi*; quæ eadem & Italis communis: Polonis verò ac aliis Sarmatici generis populis idem scribitur *zy*. proinde *Orgies* antèa fuisse puto, quod postmodum ob liquidâ r asperitatem flexum est in *Orchies*. Verùm tamen sunt nostri sæculi auctores, qui Origiacum eodem ponunt situ, quo nunc princeps Artesiæ urbs conspicitur *Arras*: eâ scilicet, uti ego suspicor, ratione ducti, quia Ptolemæo usitatum, ea tantum in Galliâ referre opida, quæ gentium fuere capita. hoc verò unicum ei in Atrebatibus opidum; ceu & ipsum gentis caput. unde postea etiam, abolito antiquo proprioque nomine, ipsius gentis vocabulo dictum *Atrebates*; & tandem, ut nunc viget, Germanis *Atrecht*, Gallis *Arras*. Verùm horum ego sententiæ haud temerè subscripserim. ex Itinerariis quidpe, Notitiâ imperii, & Libello provinciarum civitatumque Galliæ, perspicio, caput quidem gentis Atrebatium fuisse *Arras*; sed antiquo nomine dictum NEMETACUM. Notitia imperii: *Præfectus Lætorum Batavorum Nemetacensium, Atrebatibus, Belgica secunde*. Libellus provinciarum: *Belgica secunda: Me-* 50
trop. Civ. Remorum; Civ. Sueffionum; Civ. Cattellaunorum; Civ. Veromanduorum; Civ. Atravatum; Civ. Camaracensium; Civ. Turnacensium; & reliquæ. Itineraria sic habent:

Tabulæ:		Antonini;		Antonini;
<i>Tervanna</i>		<i>Tarvenna</i>		<i>Castello</i>
<i>Nemetaco</i>	XXII.	<i>Nemetacum</i>	XXII.	<i>Minariacum</i>
<i>Tencera</i>	XIII.	<i>Tornacum</i>	XXVII.	<i>Nimetacum</i>
<i>Sammarobriva</i>	XII.			<i>Camaracum</i>
				XIII.

Anto-

Antonini;	Tabulæ;
<i>Tarouenna</i>	<i>Tervanna</i>
<i>Nemetacum</i> XXII.	<i>Nemetaco</i> XXII.
<i>Camaracum</i> XIII.	<i>Camaraco</i> XIII.

Castellum & Menariacum, nunc esse Flandriæ opida *Cassel*, & *Merghem*, infra in Morinis ostendam. A *Cassel* profecturus *Arras*, recto itinere transit *Merghem*. ab hoc *Arras* usque millia sunt XXVII: & hinc *Camaracum* XXII. A *Tervannâ* etiam ad *Camaracum* versus, rectè transitur *Arras*. Sunt autem millia inter *Tervannam* & *Arras* XXXIV: hinc ad *Tornacum* XXXII. unde patet in Antonino tertium X in hoc numero vitiatum in V. *Tenceram* tabulæ, inter *Nemetacum* & *Sammarobrivam*, nunc esse vicum *Ticure*, inter *Arras* & *Amiens*, suprâ ostensum est. Erravit igitur *Ptolemæus*, *Origiacum* *Atrebatiorum* opidum, quod nunc *Orchies*, pro capite gentis accipiens. nisi fortè *Nemetaci* vocabulum apud eum interierit.

Ceterum qui *Nemetacum* idem esse arbitrantur opidum, quod A. *Hirtius*, in libro, quem ad *Cæsaris* de bello Gallico VI commentarios adiecit VII, adpellat *Nemetocernam*, sive *Nemetocennam*, toto, quod dicitur, cælo errant. hoc enim ille disertissimis verbis censeret in Belgio, quæ *Bellovacorum* fuit regio. Verba ejus hæc sunt: *His rebus confectis, ad legiones in Belgium se recepit. hibernavitque Nemetocenna.*

CAP. XXVII.

De BRIANNIS, & OROMANSACIS.

PLINIUS, ut suprâ relatum, lib. IV, cap. XVII, *Gessoriaci* pago, quem *Morinorum* fuisse proximo capite ostendam, jungit in litore *OROMANSACOS*; his *BRIANNOS*; quibus subnectit *Ambianos*. Illas duas nationes quia nec *Cæsar*, nec *Strabo* memorat; nomina earum post eorum ævum ex parte *Atrebatium* succrevisse suspicor. Partem itaque horum agrorum abscindo per lineam, ab opido *Dorlens* ad fontem *Legiæ* ductam; inde ipso *Legiâ* ad vicum usque *Capelle*: inde per suprâ dictam lineam ad fontem usque amniculi, qui apud *Bononiam* oceanum miscetur. hujus partis septentrionalia *OROMANSACIS*, australia *BRIANNIS* tribuo. Limitem inter utrosque constituo, *Ternium* amnem, à *Fano* divi *Pauli* defluentem, & in quem hic incidit, *Cancium*, ad exitum usque in oceanum.

Loci heic ab antiquis scriptoribus recensentur nulli; nisi qui in tabulâ, XIII mill. passuum à *Bononiâ* distitus, vocatur *LUTTOMAGVS*. id intervallum, simulque itineris tractus incidit in flumen *Cancium*, & opidum *Monstreul*. Ad flumen fuisse, patet ex voce *magus*, quæ trajectum fluminis significat.

Ceterum pro *Briannis*, vulgata exemplaria habent *Britannos*. unde quidam arbitrantur, hos è *Britanniâ* in hoc litus transmigrasse. Verum hujus rei quia nullum apud rerum auctores indicium, aut vestigium; haud temerè eorum sententiæ accesserim. Nam ante *Cæsarem*, sive ipsius *Cæsaris* tempore, nullos heic fuisse *Britannos*; facilè è commentariis ejus perspicitur. Quod si fuissent, haud dubiè de horum quoque è *Britanniâ* in *Belgicam* transmigratione meminisset comment. V, ubi quorundam *Belgarum* in *Britanniam* transgressum memorat. Post *Cæsarem* verò si vel *Claudius*, vel alius imperatorum traduxisset; certè non minis de his in monumenta relatum fuisset, quàm de *Ubiis*, *Sicambriis*, *Cattis*, ac *Sarmatis*, in *Galliam* traductis. & *Tacitus* quoque, in vitâ *Agricolæ*, ubi in *Britannorum* originem disquirat, horum haud dubiè meminisset. Veri similis igitur est, *populos* hos partem fuisse *Atrebatium*, nomine *Briannos*: ex quo vocabulo, & gentis è regione *Britanniæ* situ, scioli quidam sibi sinxerunt *Britannos*.

CAP. XXVIII.

De MORINIS.

POST *Atrebatem*, proximi oceani freto fuere *MORINI*, omnium *Belgarum* extremi, respectu urbis *Romæ*. hinc *Maro*, *Aeneid.* libro VIII: *Extremique hominum Morini.* & noster, *historiar.* IV: *Mosam amnem transire jubet, ut Menapios, & Morinos, & extrema Galliarum quaterent.* item *Mela*, lib. III, cap. II: *Ab Osismiis iterum ad septentriones frons litorum respicit: pertinentque ad ultimos Gallicarum gentium Morinos.* A Germanorum